

A quod miseri vobis. Sicut ergo fons vita est sapientia, fons gratiae spiritualis: ita fons virtutum est cæterarum quæ nos ad æternæ cursum dirigunt vitæ. Ex hac igitur anima quæ culta est, nō ex ea quæ inculta, fons iste procedit ut irriget paradisum, hoc est quedam diuerſarum fructu virtutum, quarum sunt quatuor initia in quæ sapientia ista diuiditur. Quæ sunt quatuor initia virtutum, nūn vnum prudentia, aliud tēperantia, tertium fortitudinis, quartum iustitiae; quæ etiam sapientes istius mudi ex nostris assumpta, in suorum scripta librorum tranſtulerunt. Itaque sicut fons sapientiae, ita etiam flumina ista quatuor quædam ex illo fonte magnaria sunt fluenta virtutum. Phison igitur prudentia est, & ideo habet bonum aurum, splendidum carbunculum, & prasum lapidem. Aurum enim pro inuictis prudentibus frequenter accipimus. Vnde & dominus per prophetam ait: Dedi illis aurum & argenteum. Et David de prudētibus dicit: Si dormiatis inter medios cleris pennæ columbae deargentatae, & posteriora dorsum in specie auri eo quod veteri & nouo qui in hæc erit testamento, in ipsa secreta sapientiae dei disputatio- nis possit libertate procedere. Hoc ergo bonum aurum dicit, non monetale, qd corruptibile ac terrenum est. Habet etiam splendidum, inquit, carbunculum, in quo quidem animæ nostra viuit igniculus. Habet & prasum lapidem, qui viride quiddam atq; vitalis coloris sui spacie ostentare videatur. Virêt enim arbusti quæ viuit, arescunt contra quæcumq; moriuntur. Viret terra dum floret, virient & femina dum proruptum. Et bene primo loco hic fluvius positus est Phison, qui secundum Hebreos seofon dicitur, hoc est oris mutatio, qui nonnā gentem circumfluit, sed etiâ per Lydiam fluit. Non enim angusta quædam, sed duæ utilitatum prudentiae, est, quæ pluribus proficit. Ideo prima, vt si quis de paradiſo fuerit egressus, velut quoddam eum prudetiam flumen excipiat, ne citio posset apercere, sed per hanc ad paradiſum facile reuertatur. Hic fluvius a multis hominibus frequetatur, pulchritudinemq; & fertilitatem maximam habere perhibetur. Et ideo prudetia in specie huius accipitur, quæ plurimos fructus attulit in dominii faluatoris aduentu. Atq; in extrema terræ fluit, quia persipientiam omnes homines sunt redempti. Vnde & diu- fum est: In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines teræ verba eorum. Secundus est fluvius Geon, iuxta quæ lex data est Israelitis, cum essent in Egypto constituti, vt ex Egypto recederet, & succincti lumbos ederent agnum, quod insigne est temperantiae. Castos enim & sanctificatos oportet domini pascha celebrare. Et ideo iuxta istum fluvium legitima primo obseruatio constituta est, quia significat nomen hoc quendam terræ hiatum. Sicut igitur terra quæcumq; vel purgamenta vel frondes in eo sunt, hiatus absorbet, ita castitas omnis corporis passiones abolere conuenit. Me- rito ibi primum obseruantiae constituta, quia per legem absorbet carnale peccatum. Bene ergo Geon, in quo figura est castitatis, circumire terram. Ethiopia dicitur, vt ablatur corpus abieciunt, & carnis vilissimæ restinguant incendum. Ethiopia enim abiecta & vilis latina interpretatione significat. Quid autem abieciunt nostro corpore? Quid tam Ethiopia simile, quod etiam nigrum est quibusdam tenebris peccatorum? Tertius est fluvius Tigris, qui vadit contra Assyrios, ad quem prævaricator Israel captiuus est dulcis. Hic fluvius dicunt velocior esse omnib; quem incolunt Assyrii, hoc est dirigentes, hoc enim significat interpretatio. Ergo quicunque fortitudine animi prævaricatoris corporis via caputuerint, dirigens ad superna, iste huius fluminis similis estimatur. Et ideo etiam fortitudo de illo qui est in paradiſo dei fonte emanat. Fortitudo autem quodam cursu rapido resistentia queq; transuerberat, nec aliquibus cursus eius impeditetur hæret obſtaculus.

Psal. 67.

Gene. 2.

Psal. 18.

B arescunt contra quæcumq; moriuntur. Viret terra dum floret, virient & femina dum proruptum. Et bene primo loco hic fluvius positus est Phison, qui secundum Hebreos seofon dicitur, hoc est oris mutatio, qui nonnā gentem circumfluit, sed etiâ per Lydiam fluit. Non enim angusta quædam, sed duæ utilitatum prudentiae, est, quæ pluribus proficit. Ideo prima, vt si quis de paradiſo fuerit egressus, velut quoddam eum prudetiam flumen excipiat, ne citio posset apercere, sed per hanc ad paradiſum facile reuertatur. Hic fluvius a multis hominibus frequetatur, pulchritudinemq; & fertilitatem maximam habere perhibetur. Et ideo prudetia in specie huius accipitur, quæ plurimos fructus attulit in dominii faluatoris aduentu. Atq; in extrema terræ fluit, quia persipientiam omnes homines sunt redempti. Vnde & diu-

Quartus est fluvius Euphrates, qui latine fecunditas D atq; abundatia fructuum nuncupatur, præferens quodam in signe iustitiae, quæ omni pascit anima. Nulla enim abundantiores videtur habere fructus virtus, qæquitas atq; iustitia, quæ magis alius q; sibi prodest, utilitates suas negligit, cōmunita emolumenta præpones. Pleriq; Euphratem, & r̄ t̄z̄z̄ p̄c̄v̄d̄, diu num putat, hoc est a lætando, ex quod hominum genus nullo magis q; iustitia & æquitate lætetur. Causam autem cur cæteri qua cōmeant flumi, describuntur regiones locorum: quæ Euphrates commeat, nō describatur, illa accipimus, quia aqua eius vitalis asseritur, & quæ foueat atq; augeat. Vnde Auxen eum Hebreorum & Assyriorum prudentes dixerunt: contra autem fertur esse aqua aliorum fluminum. Deinde quia vbi prudentia, ibi & malitia: vbi fortitudo, ibi iracundia: vbi tēperantia, ibi intēperantia pleriq; est, aut alia via sunt. vbi autem iustitia, ibi cōcordia virtutis est cæterarū. ideo nō ex locis qua fluit, hoc est, non ex parte cognoscatur. Non enim pars est iustitia, sed quasi mater est omnium. In his ergo fluminib; quatuor, virtutes principales quatuor exprimuntur, quæ veluti mudi iustus incluserunt tempora. Primum igitur tempus ex mundi principio vlt̄ ad diluvium prudentiae fuit, quo in tempore iusti numerantur, Abel a deo iustus dicitur: & Enos, hoc est homo ad imaginem dei factus, qui sperauit uocare nomen domini dei: & Enoch, qui dicitur latine de gratia, raptus ad cœlum: & Noe, qui & ipse iustus, & quædam requiescit directio. Secundum tempus est Abraham & Isaac & Jacob, reliquorum numerus patriarcharum, i bus casta & pura quædam tēperantia religionis effulgit. Immaculatus enim Isaac per reprobationem Abraham datus est filius, nō tam corporalis partus, q; diuinæ munus preferens indulgentię, in quo vera immaculati figura precessit, vt Apostolus docet dices, Quia A= Gal. 3. brahe dicitur sunt reprobationes, & semiini eius. Nō dicit seminibus, tanquam multis, sed sicut in vno, & semiini tuo, qui est Christus. Tertium tempus est in Moyse, & cæteris prophetis. Deficiet enim me tempus enarrandi de Gedeon, Bara, Sâpón, Salomone, David & Samuel, & ceteris pphetiis: Anania, Azaria, Misael, Daniel, Hela, Heluso, qui p fidé deuicerunt regna, opa- Heb. 11. ti sunt iustitiae, percepserunt reprobationes, obstruxerunt ora leontis, extinxerunt virtutem ignis, effugerunt acies gladii, eualeuerunt de infirmitate, fortes fuerunt in bello, castra ceperunt exterorum. Non immixto igitur in his species fortitudinis est. Sed etiâ sunt, sicut infra habes, tētati, in reuataionis gladii mortui. Circaferunt in caprimis pellibus, egentes, angustiati, & doloribus afflicti, quorum meritis non erat dignus orbis. In solitu- dinibus errantes, in montibus, in speluncis, & in foueis F terre. Recepit igitur in his speciem fortitudinis collocatus. Secundum autem euangelium digna est figura iustitiae, quia virtus est in salutem omni credeti. De- nigris ipse dominus ait: Sine modo, sic enim decet nos im- plere omnem iustitiam. Quæ quidem parens cæterarum est secunda virtutum quadam vi. In quo aliqua haru quas diximus principalis est virtus, in eo etiâ cætere preſto sunt, quia ipse sibi sunt connexæ concretæq; virtutes. Nam vt Abel iustus & fortissimus, ac patientissimus Abraham, & prudentissimi prophetæ, & Moses eruditus in omnib; sapientia Egyptiorum, maiorem honestatem aſtrinuit Egypti thesauris opprobrium Christi. Et quis sapientior q; Daniel? Salomon quoq; sapientiam popoſit, & meruit. Diu num est ergo de quatuor virtutib; fluminib; quorū poterit est vtilis. Et quia Phison aurum bonum terre, & carbunculus, & lapidem prasum habere dictus est, hoc quoq; quale fit consideremus. Videatur enim nobis tanquam aurum bonum Enos, qui prudenter dei nomen scire desiderauit. Enoch autem qui translatus est, & mortem non vi-

Mat. 3.